

+

Reumatoidalne zapalenie stawów.
Dlaczego pacjent **nie może polubić** choroby,
a lekarz musi być **agresywny** ?

Maria Rell-Bakalarska

Interdyscyplinarna Akademia Medycyny Praktycznej

IAMP

INTERDYSCYPLINARNA AKADEMIA
MEDYCYNY PRAKTYCZNEJ

Rheuma Medicus

Specjalistyczne Centrum Reumatologii i Osteoporozy

Specjalistyczne Centrum Reumatologii i Osteoporozy
Warszawa • ul. Pruszkowska 6
tel. (22) 401 10 28 • tel. kom. 668 117 301

Ivey Hayes RZS (1986) →

Rheumatoidalne zapalenie stawów

Definicja

Przewlekła,

immunologicznie zależna,

zapalna,

układowa choroba **tkanki łącznej**

Niespecyficzne zapalenie symetrycznych stawów,

Zmiany pozastawowe

Powikłania układowe

Niepełnosprawność

Kalectwo

Przedwczesna śmierć

Rheumatoidalne zapalenie stawów

Obraz kliniczny

Reumatoidalne zapalenie stawów

Obraz kliniczny

Reumatoidalne zapalenie stawów
Jest niestety również chorobą ogólnoustrojową, wielonarządową

Wiek
Płeć

Reumatoidalne zapalenie stawów

Obraz kliniczny - zmiany narządowe

OGÓLNE – osłabienie, zmęczenie, gorączka lub

Stany podgorączkowe, utrata wagi

Skóra - guzki reumatoidalne, vasculitis → owrzodzenia podudzi

Mięśnie

Układ krwiotwórczy

Układ nerwowy - zespół cieśni nadgarstka, obwodowa
polineuropatia,

Narząd wzroku - episcleritis, keratoconjunctivitis sicca Z. Sjögrena

Klatka piersiowa - zapalenie osierdzia, wysięk w opłucnej, guzki reumatoidalne w płucach, Z. Caplana (**guzki włóknieniem**)

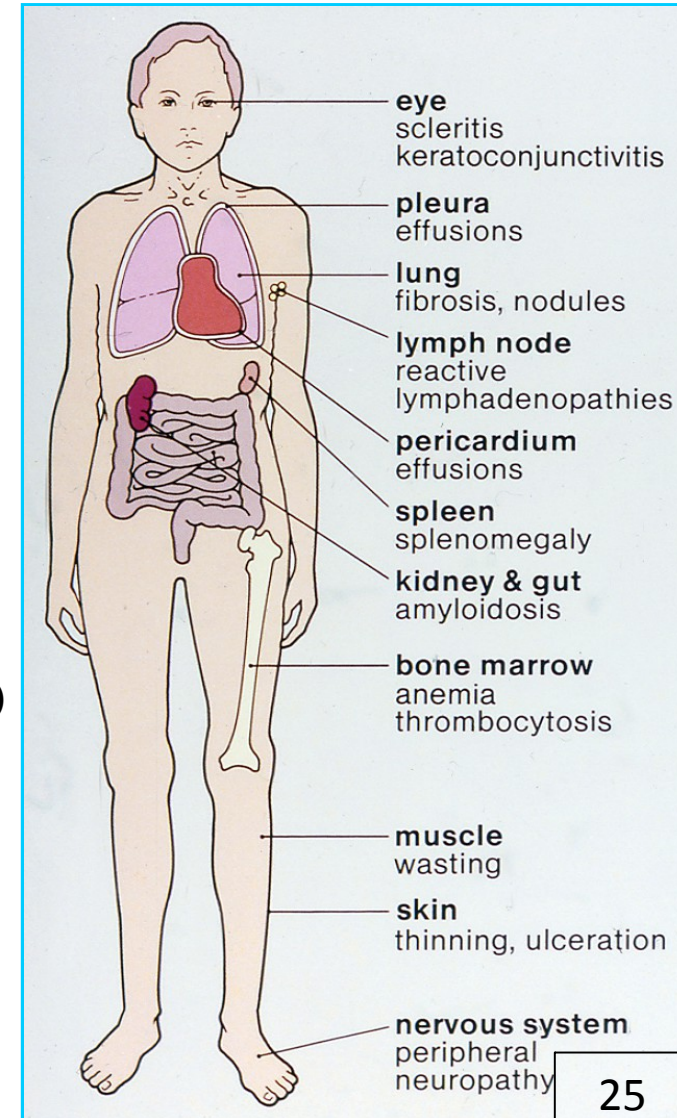
Zmiany w nerkach

Inne - lymphadenopatia, splenomegalia,

Przewód pokarmowy, hepatomegalia

Układ sercowo- naczyniowy

→ Objawy niepożądane stosowanych leków

→ miasto (ponad 300 tys) osób niepełnosprawnych

Reumatoidalne zapalenie stawów

Nomenklatura:

To nie „Reumatyzm”

RZS – Reumatoidalne zapalenie stawów

GPP – Gościec przewlekłe postępujący (to był wyrok !)

Czy to ta sama choroba?

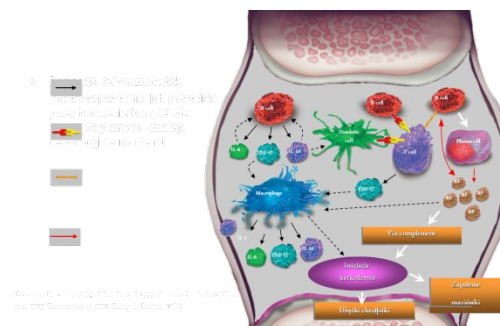
Tak i nie

to zależy od ...

Reumatoidalne zapalenie stawów

Nie znamy przyczyny

- Genetyka,
- zaburzeniami immunologicznymi,
- czynniki środowiskowe

Jedynym udowodnionym czynnikiem środowiskowym zwiększającym:

- ✓ ryzyko zachorowania
- ✓ ryzyko złej odpowiedzi na leczenie
- ✓ złej prognozy

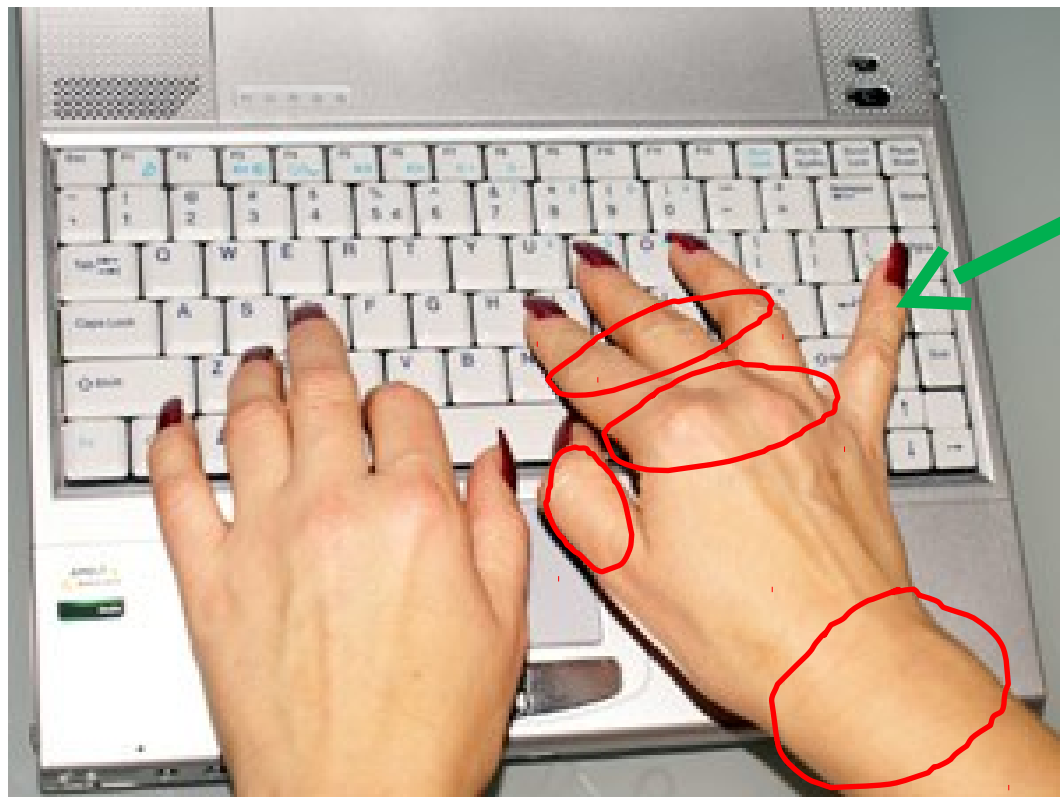
jest ...

Rheumatoidalne zapalenie stawów

Stawy najczęściej zajęte na początku choroby

Te stawy w RZS nie są zajęte

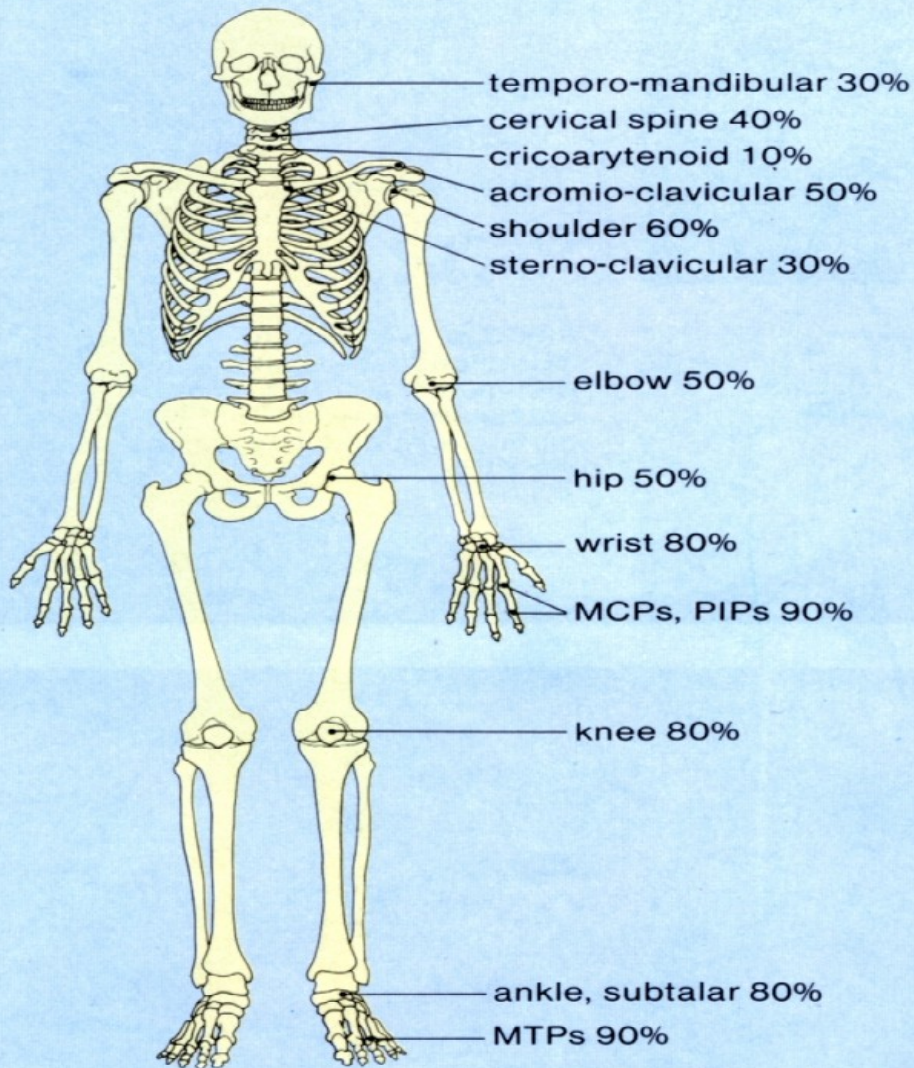
Symetryczne obrzęki/bóle stawów

palców ręki //MCP, PIP, MTP (stopy)	35-40%
Stawy kciuka	25-30%
Nadgarstek	12-18%

Stawy zajęte w późniejszym okresie

40% kręgosłup.szyjny

Stawy żuchwowe 30%

Stawy rąk
Nadgarstkowe 80%

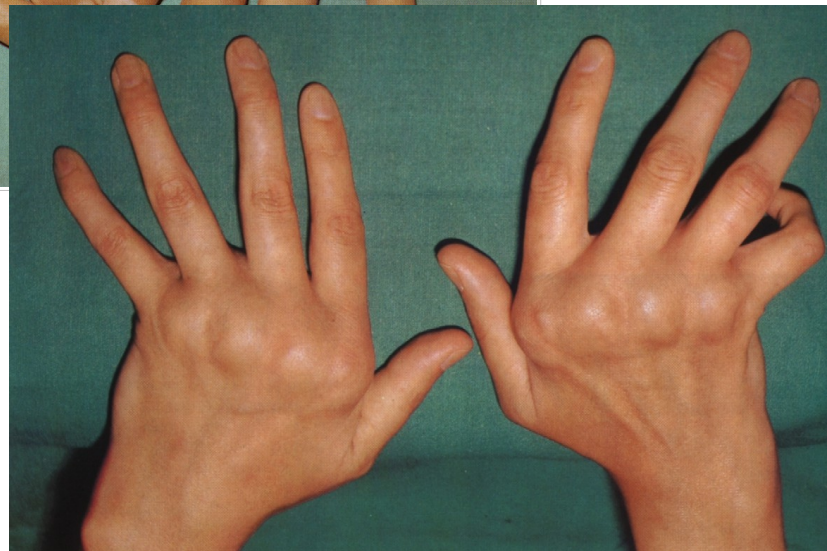
Śródrečno-palcowe
Międzypaliczkowe bliższe } 90%

Stawy stóp
Śródstopnopalcowe 90%
skokowe 80%

Kolanowe 80%

Reumatoidalne Zapalenie Stawów

Konieczność
różnicowania:

Tocznem rumieniowatym

Infekcjami

np. WZW, różyczka

Z nowotworami , reaktywnym
zapaleniem stawów i inne

Reumatoidalne zapalenie stawów

Strategia

Wróg, który działa:

- Agresywnie (ból, niepełnosprawność, krótszy czas przeżycia)
- Szybko
- Skutecznie (?) – nie potrafimy wyleczyć choroby

Strategia

EULAR

ACR

Polskie zalecenia

Publikacje

Reumatoidalne zapalenie stawów

Kryteria ACR (1987)

16

1. Sztywność poranna stawów /co najmniej 1 godzinę/
  2. Zapalenie trzech lub więcej stawów /Jednoczasowy obrzęk lub wysięk stwierdzony przez lekarza/
  3. Zapalenia stawów ręki /Nadgarstkowy, stawy śródrečno-palcowe, międzypaliczkowe bliższe
  4. Symetryczne zapalenie stawów
  5. Guzki reumatoidalne
  6. Czynniki reumatoidalny
  7. Typowe zmiany radiologiczne w rękach /nadżerki lub osteoporoza okołostawowa/
- Rozpoznanie – spełnienie 4 kryteriów

co najmniej 6 tygodni

Reumatoidalne zapalenie stawów

Rok 2010 **Rewolucja** w reumatologii (**ACR I EULAR**)

Nowe kryteria rozpoznawania

Możemy rozpoznać gdy zajęty jest **1 staw** i może to być staw **palca stopy**

Określenie celu i strategii terapii

Nowe badania

Badanie przeciwciał anty CCP (wcześniej oceniano głównie FR)

Znaczenie badania **USG stawów**

(rozpoznanie procesu zapalnego błony maziowej i nadżerek – **właściwy sprzęt, głowica, doświadczony** w oglądaniu chorych

z zapaleniami stawów specjalista radiolog, reumatolog)

Reumatoidalne zapalenie stawów

- rozpoznanie (wczesne !)

Nowe (!?!?) kryteria klasyfikacyjne ACR/EULAR 2010

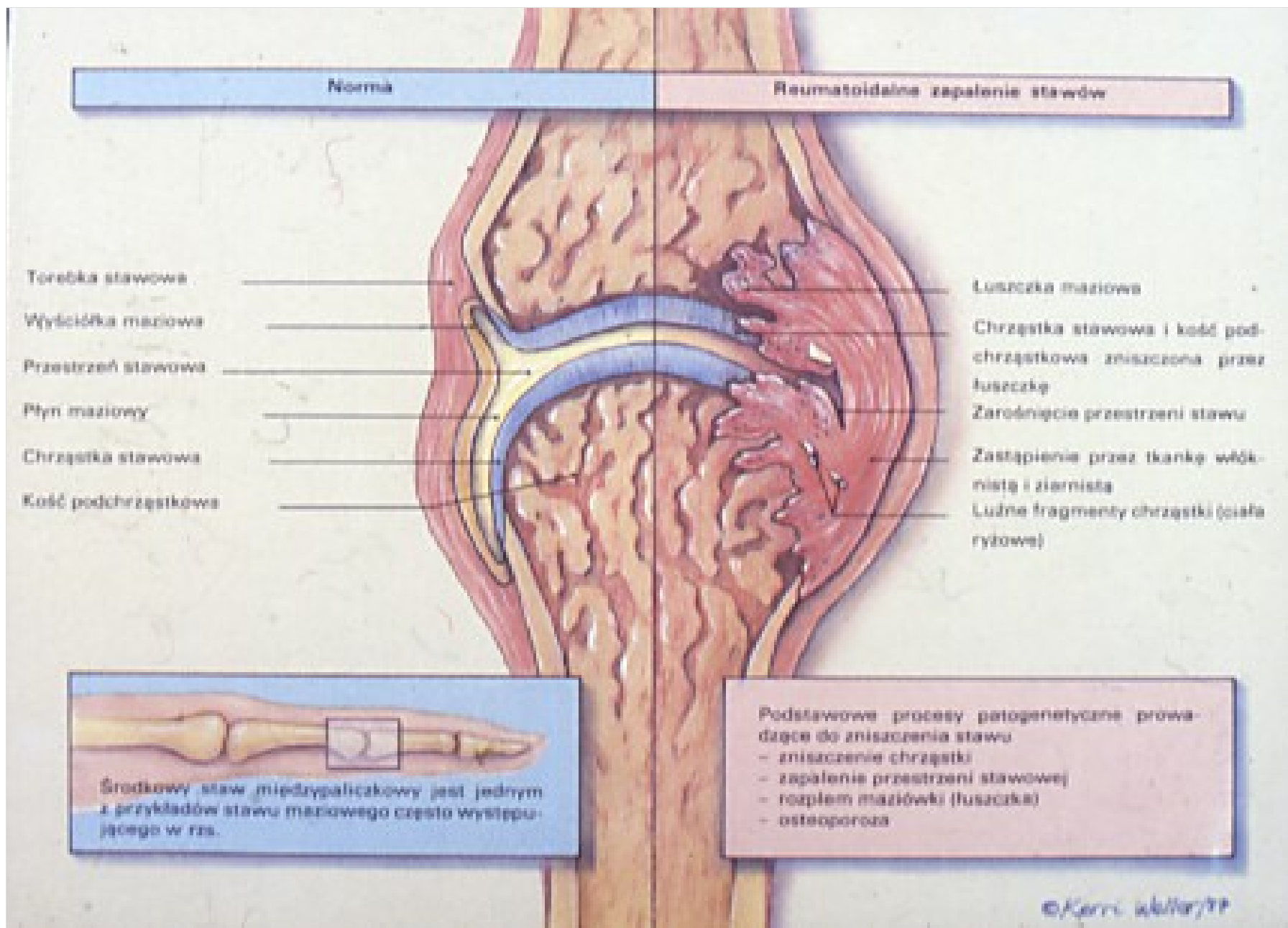
Małe stawy Stóp !

A. Zajęcie stawów		
1 duży staw		0 pkt
2 – 10 dużych stawów		1 pkt
1 – 3 małych stawów		2 pkt
4 – 10 małych stawów		3 pkt
> 10 stawów (w tym co najmniej 1 mały staw)		5 pkt
B Serologia		
RF i ACPA ujemne		0 pkt
RF lub ACPA obecne w niskim mianie		2 pkt
RF lub ACPA obecne w wysokim mianie		3 pkt
C. Wskaźniki ostrej fazy		
CRP i OB. w normie		0 pkt
CRP zwiększone lub OB. przyspieszone		1 pkt
D. Czas trwania objawów		
< 6 tygodni		0 pkt
≥ 6 tygodni	Wynik ≥ 6 pkt = pewne rozpoznanie rzs	1 pkt

Zajęcie stawów- obrzęk lub tkliwość w trakcie badania
można je potwierdzić badaniami obrazowymi (!)
RM, „ reumatologiczne” USG

Reumatoidalne zapalenie stawów

RZS - których chorych leczyć ? Których łatwiej leczyć ?

Odwracalne !

?

Nieodwracalne !!!

Idiosyncrasykoidalne zapalenie stawów

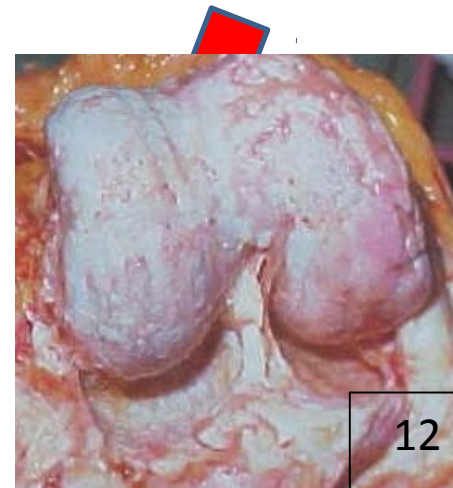
Zmiany destrukcyjne (nadżerki)

- ❑ w czasie **3 miesięcy** od pierwszych objawów **10% chorych** ma już nadżerki
- ❑ w ciągu 1 roku - **74.3%** chorych
- ❑ Po 2 latach **97.2%**

➔ **Konieczna wczesne rozpoznanie !!!**

➔ **Konieczna wczesna agresywna terapia**

**Leki modyfikujące przebieg choroby
Klasyczne i biologiczne !!!**

Reumatoidalne zapalenie stawów

Aby dobrze leczyć niezbędna jest
właściwa kontrola efektów terapii

✓ Ocena pacjenta (boli, lepiej, gorzej, średnio, ...)

?

✓ Wskaźniki laboratoryjne

?

badania oceniające bezpieczeństwo

badania oceniające aktywność zapalną

✓ Ocena dokonana przez lekarza

?

Wywiad

Badanie (przedmiotowe) pacjenta

Liczba obrzękniętych stawów

A może liczba?

RZS -DAS 28 - ocena aktywności choroby Disease Activity Score 28

OB. lub CRP

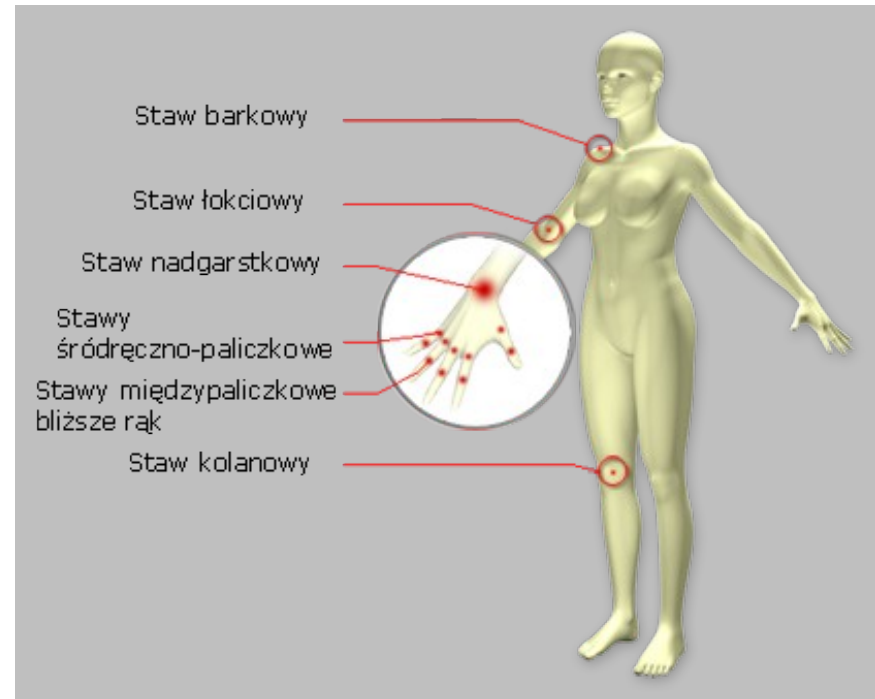
Liczba bolesnych stawów

Liczba obrzękniętych stawów

VAS aktywności choroby wg pacjenta

Wskaźnik DAS 28

RZS - DAS 28 - ocena aktywności choroby

RZS masz, a swój DAS znasz?

>5,1 wysoka aktywność

>3,2 i $\leq 5,1$ średnia aktywność

$\leq 3,2$ i $\geq 2,6$ mała

< 2,6 remisja

Disease Activity Score 28
Calculator for Rheumatoid Arthritis

RZS - Terapia uzależniona od aktywności choroby. DAS 28 nie jest idealny ale ...

Umożliwia porównywanie efekty kolejnych miesięcy terapii
(również przez innego lekarza)

niewystarczający efekt → Wymusza konieczność

- ✓ zmiany dawki leku modyfikującego przebieg choroby
- ✓ Zmiany/dodanie leku modyfikującego przebieg choroby

U chorych z czynnikami złej prognozy nie reagującymi na leczenie klasycznymi lekami → terapia biologiczna !!!

Reumatoidalne zapalenie stawów

Rok 2010 Rewolucja w reumatologii

Celem jest remisja choroby

osiągnięta dzięki właściwej „agresywnej” terapii

Zastosowanie leków modyfikujących przebieg choroby (LMPCh) a nie tylko ...

Remisja lub niska aktywność choroby **u każdego pacjenta,**

Remisja kliniczna

brak objawów podmiotowych i przedmiotowych wynikających z dużej aktywności choroby.

Remisja

Wg wskaźnika **DAS28 < 2,6** , wg. **DAS < 1,6**

Reumatoidalne zapalenie stawów

Rok 2010 Rewolucja w reumatologii

remisja choroby

osiągnięta dzięki właściwej „agresywnej” terapii

Leki modyfikujące przebieg choroby (LMPCh)

Klasyczne

Biologiczne

Reumatoidalne zapalenie stawów

Agresywna (?) strategia

Walka z chorobą

- Walka z pacjentem, który szuka informacji w internecie (dr Google i „fora”)
- Na temat Metotrexatu
- „chemia”, trucizna

Zgodnie z rekomendacjami EULAR/ACR 2010

Metotrexat jest lekiem nr 1 w terapii RZS

Jeśli pacjent z RZS nie jest/nie był leczony Metotrexatem w odpowiedniej dawce to ...

Reumatoidalne zapalenie stawów

Leki Biologiczne (LMPCh) Fakty i mity .....

Nie u każdego są wskazania do ich podania (na obecnym etapie wiedzy)

Są chorzy u których grzechem jest nie zastosować leku biologicznego

Nie reagujący na klasyczne LMPCh, z czynnikami złej prognozy

Są chorzy, którzy na tę terapię nie zareagują

Są chorzy, którzy będą mieli objawy uboczne

(każdy ! lek wykazuje objawy niepożądane)

Głównym problemem leków ograniczającym możliwości ich stosowania jest cena (Nie mogą być tanie !)

Czy tzw. biosymilary zmienią sytuację polskich pacjentów ?

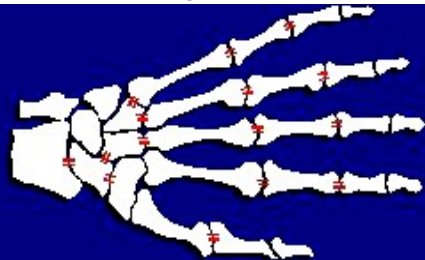

Rheumatoidalne zapalenie stawów

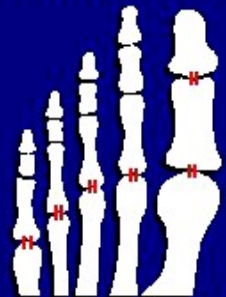
Leki Biologiczne (LMPCh) Fakty i mity .....

Modified Sharp Scoring Method

Metotrexat i leki biologiczne
 to nie to samo ! (ocena zmian strukturalnych)

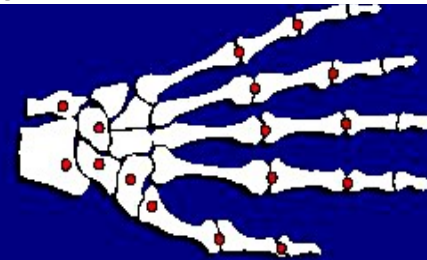

= Joint narrowing

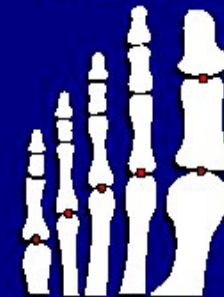

42 joints evaluated

- JSN: 0 = normal
 1 = focal or doubtful
 2 = > 50% of original space left
 3 = < 50% of jt space or subluxation
 4 = bony ankylosis or luxation

• Erosions

44 joints evaluated

- Erosions: = 1 - discrete
 = 2 - 4 depending on surface area involved
 = 5 - complete collapse

Reumatoidalne zapalenie stawów

**Pacjent nie może polubić choroby.
Lekarz musi być agresywny.**

Agresywny w stosunku do choroby.

Agresja uzupełniona **wiedzą**

Aktualną wszechstronną wiedzą

i **szybkością** działania

wykorzystywaną **na każdym etapie**

kontakt z pacjentem

IAMP

INTERDYSCYPLINARNA AKADEMIA
MEDYCYNY PRAKTYCZNEJ

Sesja „ Dziennikarska”

IV Ogólnopolskiej Konferencji IAMP

Interdyscyplinarne Oblicza Reumatologii

Warszawa Hotel Marriott

13-14.02.2014

**Możliwość
zarejestrowanego
uczestniczenia
w wybranych
przez Państwa
sesjach „lekarskich”
Konferencji**

**Nowości 25-
29.10.2013**

**AMERICAN COLLEGE
OF RHEUMATOLOGY**
EDUCATION • TREATMENT • RESEARCH

www.iamp.com

biuro@iamp.com.pl

rell-bakalarska@wp.pl

Tel 501-792-039

**Przewodniczący Rady Naukowej Konferencji
Prof. Piotr Wiland**

Serdecznie Zapraszamy

na

IV Ogólnopolską Konferencję

Interdyscyplinarne Oblicza Reumatologii

14-15 lutego 2014r.

Warszawa

IAMP

INTERDISCYPLINARNA AKADEMIA
MEDYCYNY PRAKTYCZNEJ

Serdecznie Zapraszamy

na

IV Ogólnopolską Konferencję Interdyscyplinarne Oblicza Reumatologii

III Konferencja to ponad 450 reumatologów

41 wykładów i wykładowców z wielu dziedzin

Minimalna dawka "fruwających cytokin", dużo praktycznych wiadomości

IAMP

INTERDYSCYPLINARNA AKADEMIA
MEDYCYNY PRAKTYCZNEJ

Kopia rzeźby Francois`a Pompona (1856-1933), ucznia Augusta Rodina,

IAMP

INTERDYSCYPLINARNA AKADEMIA
MEDYCYNY PRAKTYCZNEJ

Doceniając wkład Firmy, która najaktywniej uczestniczyła w organizacji organizowanych przez IAMP **XXIII i XXIV Warsztatów** powzięliśmy decyzje przyznania

Firmie Roche Polska Sp. Zoo

Tytułu:

Strategicznego Sponsora

Reumatologicznych Warsztatów Terapeutycznych

Statuetki: **„Sowy IAMP”**

symbol „reumatologicznego IAMP-u”